

behalen maar de voordelen waren niet gering, ook als men niet over een wapen beschikte. De in het zuiden getroffen financiële regelingen gingen ook benoorden de rivieren gelden: wie BS'er werd, kreeg al zijn onkosten vergoed en ontving bovendien een daggeld van één of twee gulden. Belangrijker nog was dat het Militair Gezag er eind mei op voorstel van prins Bernhard mee akkoord ging dat de BS'ers aanzienlijk hogere rantsoenen zouden krijgen dan de burgerij, nl. per dag een liter warm eten uit de Centrale Keukens, een halve liter melk, drie ons brood en anderhalf ons biscuit, per week minstens een pond vlees of vis en voorts van alle andere levensmiddelen die in distributie zouden komen, anderhalf maal de voor de burgerij geldende rantsoenen. Alleen al die betere voeding lokte velen naar de BS en tegen uitbreiding van de formatie hadden de staven geen bezwaar: wie meer mensen onder zijn bevelen had, steeg in aanzien en de vorming van een aanzienlijk grotere BS werd van belang geacht omdat men (in een situatie waarin, doordat de bevolkingsregisters in het ongereede waren geraakt, nog geen dienstplichtigen konden worden opgeroepen) in één groot verband vrijwilligers bijeenkreeg uit welke rijen een nieuw 'normaal' leger zou kunnen worden gevormd.

Waren er omstreeks de bevrijding in het gehele land (diegenen die in de gezagscompagnieën van het Militair Gezag terechtgekomen waren, meegeteld) naar schatting tussen de zeventig- en tachtigduizend BS'ers, eind juni waren het, zo verklaarde later minister Meynen aan de Enquêtecommissie, 'ongeveer honderddertigduizend'.¹ Dat cijfer is wellicht te hoog geweest maar vast staat dat de formatie zich met grote snelheid had uitgebreid, dat het aantal er in opgenomen illegale werkers naar verhouding aanzienlijk was gedaald en dat ten aanzien van het gehalte van de talloze nieuwelingen in de meeste gevallen geen enkel onderzoek was ingesteld.

Al in de eerste dagen na de bevrijding werd zowel in het oosten als in het westen des lands hier en daar over de BS geklaagd. Zo had in Apeldoorn de Canadese *Field Security* op 18 april, daags na de bevrijding, geëist dat de BS wachten zou plaatsnemen bij alle huizen en opslagplaatsen die door de Canadezen in gebruik waren genomen, en zorg zou dragen voor een veiligheidsordonnans om het centrum. De meeste van de op dat moment aanwezige BS'ers voelden niets voor deze taken – sommigen traden toe tot een stoottroep die met de Canadezen westwaarts trok, anderen gingen op de Veluwe gewapend op zoek naar achtergebleven

¹ Getuige Meynen, *Eng.*, dl. VII c, p. 1449.